Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2025)0149

Kovos su miškų naikinimu reglamentas. Šalių, kuriose yra maža arba didelė rizika, sąrašas

2025 m. liepos 9 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl 2025 m. gegužės 22 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2025/1093, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2023/1115 taikymo taisyklės, susijusios su šalių, kuriose yra maža arba didelė rizika, kad bus pagamintos atitinkamos biržos prekės, iš kurių gauti atitinkami produktai neatitiks 3 straipsnio a punkto, sąrašu, (2025/2739(RSP))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į 2025 m. gegužės 22 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2025/1093, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2023/1115 taikymo taisyklės, susijusios su šalių, kuriose yra maža arba didelė rizika, kad bus pagamintos atitinkamos biržos prekės, iš kurių gauti atitinkami produktai neatitiks 3 straipsnio a punkto, sąrašu[1],

– atsižvelgdamas į 2023 m. gegužės 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2023/1115 dėl tam tikrų su miškų naikinimu ir alinimu siejamų biržos prekių ir produktų tiekimo Sąjungos rinkai ir jų eksporto iš Sąjungos, kuriuo panaikinimas Reglamentas (ES) Nr. 995/2010[2], ypač į jo 29 straipsnio 2 dalį,

– atsižvelgdamas į 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai 11 straipsnį[3],

---

1 OL L, 2025/1093, 2025 5 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1093/oj.
2 OL L 150, 2023 6 9, p. 206, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1115/oj.
3 OL L 55, 2011 2 28, p. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 115 straipsnio 2 ir 3 dalis,

– atsižvelgdamas į Aplinkos, klimato ir maisto saugos komiteto pasiūlymą dėl rezoliucijos,

– atsižvelgdamas į 2024 m. lapkričio 14 d. įvykusį Europos Parlamento balsavimą dėl Reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2023/1115, kiek tai susiję su nuostatomis dėl taikymo pradžios datos,

Susirūpinimą keliantys klausimai dėl duomenų kokybės ir metodinio patikimumo

A. kadangi Reglamente (ES) 2023/1115 pasiūlyta šalių skirstymo į kategorijas tvarka netiksliai atspindi dabartines realijas atitinkamose šalyse, nes ji grindžiama pasenusiais duomenimis ir neapima visų susijusių ir prieinamų rizikos rodiklių;

B. kadangi Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2025/1093 netiksliai atspindi realijas atitinkamose šalyse, nes jame neatsižvelgiama į pagrindinius realaus pasaulio veiksnius, visų pirma dabartinę žemės naudojimo dinamiką ir miškų alinimą; kadangi alinimą pripažinus kaip rizikos veiksnį, tam tikros valstybės narės būtų priskirtos didesnės rizikos kategorijai, o tai verstų suabejoti prielaida, kad Sąjungos tiekimo grandinės automatiškai priskiriamos mažos rizikos kategorijai[1];

C. kadangi pagrindiniai pokyčiai, susiję su valdymu, miškų naikinimo tendencijomis ir vykdymo užtikrinimo mechanizmais, įvykę nuo 2020 m. gruodžio 31 d., t. y. Reglamento (ES) 2023/1115 2 straipsnyje nurodytos atskaitos datos, metodikoje nepakankamai atsispindi;

D. kadangi duomenys, kuriais remiantis nustatytos rizikos kategorijos, buvo gauti iš Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacijos atlikto pasaulinio miškų išteklių vertinimo, kuriam šalių pateikti naujausi viso ciklo duomenys apėmė laikotarpį iki 2020 m., todėl tokie duomenys nepakankamai arba neteisingai atspindi naujausius nacionalinius veiksmus, kuriais siekiama užkirsti kelią miškų naikinimui, atnaujintą žemės naudojimo politiką, patobulintą palydovinę stebėseną tikruoju laiku ir naujausias miškų naikinimo tendencijas keliose šalyse[2];

E. kadangi šalių skirstymo pagal rizikos kategorijas metodikai trūksta skaidrumo atsižvelgiant į tai, kaip įvertinami įvairūs rizikos veiksniai, ir ji neapima regioninių kintamųjų šalių viduje; kadangi todėl kyla rimtų abejonių dėl klasifikavimo metodikos teisingumo ir

---

1 https://www.eea.europa.eu/publications/how-are-european-forest/how-are-european-forest-ecosystems-doing.

2 https://www.fao.org/forest-resources-assessment/en.

patikimumo;

F. kadangi šalių skirstymo pagal rizikos kategorijas metodika turi trūkumų, nes joje pirmiausia dėmesys skiriamas apibendrintam istoriniam miškų naikinimo mastui ir taikant šį požiūrį neatsižvelgiama į daugialypį miškų naikinimo rizikos pobūdį, taigi nepaisoma viso Reglamento (ES) 2023/1115 29 straipsnyje nustatytų rodiklių rinkinio;

G. kadangi požiūris, kuriuo grindžiama dabartinė Reglamente (ES) 2023/1115 nustatyta metodika, nesuteikia pakankamo lankstumo, kad būtų galima laiku prisitaikyti prie atnaujinimų, taip sukuriamas didelis netikrumas rinkoje ir galimi rinkos svyravimai;

H. kadangi neturint aiškiai apibrėžto nuolatinio ir skaidraus pakartotinio vertinimo mechanizmo, šalių klasifikacija pagal rizikos kategorijas tampa nesuderinama su kintančiomis sąlygomis, o tai kenkia tiek Reglamento (ES) 2023/1115 veiksmingumui, tiek pasaulinių biržos prekių rinkų veikimui;

I. kadangi neaišku, kokiu būdu šalys galėtų pakeisti savo rizikos kategoriją įrodžiusios pažangą, o tai kenkia Reglamento (ES) 2023/1115, kaip teigiamas paskatas nustatančio mechanizmo, funkcijai ir riboja jo potencialą skatinti tvarią pertvarką vietos lygmeniu;

Uždavinių, susijusių su pirma rizikos kategorija (mažos rizikos kategorija), analizė

J. kadangi taikant grynojo miškų nykimo 2015–2020 m. kriterijų, naudotą nustatant Reglamento (ES) 2023/1115 29 straipsnio 1 dalyje nurodytą mažos rizikos kategoriją, atsižvelgiama į bendro miškų ploto nykimą, o ne į miškų naikinimą, kaip jis siaurai apibrėžtas pagal tą reglamentą, todėl įtraukiami laikinosios paskirties miško plotai arba miško valdymo plotai, nesusiję su žemės naudojimo paskirties keitimu, taip pakenkiant metodiniam nuoseklumui ir teisiniam tikrumui;

K. kadangi šalių skirstymo pagal rizikos kategorijas metodikoje nustatyta santykinė 0,2 proc. metinio miškų ploto nykimo riba ir absoliuti 70 000 hektarų metinio miškų nykimo riba, nenurodant aiškaus šių konkrečių verčių loginio pagrindo; kadangi verta pažymėti, kad tam tikros šalys, kuriose miškai smarkiai naikinami, pavyzdžiui, Jungtinės Amerikos Valstijos, yra arti absoliučios ribos, tačiau jos neviršija, todėl kyla klausimų dėl pasirinktos lyginamosios analizės objektyvumo ir patikimumo;

L. kadangi miškų naikinimo rizikos vertinimui, pagrįstam pasėlių, naudojamų atitinkamoms biržos prekėms, plotų didinimu, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2023/1115 2 straipsnio 1 punkte, ir ūkinių gyvulių ir medienos produkcijos masto didinimu, trūksta

tikslumo; kadangi bendros medienos produkcijos, kaip miškų naikinimo rodiklio, įtraukimas metodiniu požiūriu yra abejotinas, nes taip teisėta miškininkystės veikla supainiojama su miškų naikinimu, kurį sukelia žemės naudojimo paskirties keitimas;

Išsamumo stoka ir opios aplinkybės

M. kadangi dabartinė sistema, kurioje naudojamos tik trys rizikos kategorijos, yra nepakankama siekiant tinkamai skirstyti šalis pagal visiškai skirtingus miškų naikinimo rizikos lygius;

N. kadangi lankstesnio požiūrio nebuvimas galėtų pakenkti platesnių užmojų turinčių vyriausybių paskatoms imtis papildomų veiksmų, nes taip faktiškai baudžiama už pažangą ir nepripažįstamos prasmingos pastangos kovoti su miškų naikinimu;

O. kadangi Komisija turėtų šalinti dabartinės trišalės klasifikavimo sistemos metodinius trūkumus apsvarstydama galimybę nustatyti ketvirtą rizikos kategoriją – neženklią riziką, – kad būtų atsižvelgta į faktines realijas, jog tam tikrose šalyse ar regionuose, miškų naikinimo arba miškų alinimo rizika faktiškai yra neženkli dėl griežtų teisinių sistemų, silpnos žemės ūkio naudojimo paskirties keitimo dinamikos ir tvarios žemės valdymo praktikos;

P. kadangi taikant esamą sistemą kyla pavojus, kad požiūris į miškų naikinimo riziką bus supaprastintas šalims statusą suteikiant remiantis pasenusiais duomenimis arba nacionaliniais vidurkiais, todėl atsirastų klaidingas saugumo jausmas ir potencialiai būtų sušvelninta išsamaus patikrinimo pareiga, taikoma produktams, kurių kilmė – vietovės, kuriose pastoviai neteisėtai naikinami miškai;

Q. kadangi nors dabartiniai duomenys rodo, kad tam tikruose pasaulio regionuose miškų naikinimas vietos lygmeniu padidėjo, tokie pokyčiai atskleidžia išsamios, konkretiems regionams skirtos stebėsenos, o ne statinės nacionalinės rizikos klasifikacijos poreikį, nes būtent dėl tokios rizikos klasifikacijos būtų netinkamai apibūdinamos bendros tendencijos ir nepaisoma nacionalinės pažangos arba nesėkmių;

R. kadangi patikimi moksliniuose tyrimuose ir ilgalaikiuose tyrimuose, pavyzdžiui „Deforestation in the Amazon: Past, Present and Future“[1] (liet. „Amazonės miškų naikinimas: praeitis, dabartis ir ateitis“), kurį 2023 m. paskelbė pilietinės visuomenės organizacijų konsorciumas „Amazon Network of Georeferenced Socio-Environmental Information“, atskleidžiama miškų naikinimo, kurį sukelia politiniai ciklai, vykdymo užtikrinimo lygiai ir socialinės ir ekonominės sąlygos, dinamikos sudėtingumas ir kintamumas, todėl pritaria, kad reikia

---

1 https://infoamazonia.org/wp-content/uploads/2023/03/DEFORESTACION-AMAZONIA-2025_21032023.pdf.

labiau pritaikomo, į aplinkybes orientuoto požiūrio, o ne griežtos šalių lyginamosios analizės;

S. kadangi dabartiniame rizikos klasifikavimo modelyje neatsižvelgiama į pasaulinės biržos prekių rinkas, kuriose kainų svyravimai, prekybos dinamika ir paklausos pokyčiai gali staigiai pakeisti spaudimą miškų naikinimo veiklai;

T. kadangi rizikos klasifikavimas taip pat turėtų sudaryti sąlygas sukurti reguliuojamą kompensavimo mechanizmą, taikomą tik už neliestų miškų arba didele biologine įvairove pasižyminčių teritorijų ribų;

Susirūpinimą keliantys klausimai dėl teisingumo, teisėtumo ir visuotinio dalyvavimo

U. kadangi dabartinė šalių lyginamosios analizės sistema gali atgrasyti nuo šalių, gaminančių atitinkamas biržos prekes, bendradarbiavimo ir dalijimosi duomenimis, ypač jei jos šalių skirstymą pagal kategorijas suvokia kaip neteisingą arba politiškai motyvuotą; kadangi skatinant tarpusavio pasitikėjimą ir bendradarbiavimą reikalingas teisingas, įrodymais ir bendradarbiavimu pagrįstas požiūris, kuriuo skatinamas skaidrumas ir atskaitomybė, o ne baudžiamųjų etikečių klijavimas;

V. kadangi šalių, gaminančių atitinkamas biržos prekes, aplinkos ir pilietines visuomenės organizacijos išreiškė susirūpinimą dėl įtraukių konsultacijų nebuvimo kuriant šalių lyginamosios analizės sistemą, taip atkreipdamos dėmesį į dalyvavimu grindžiamus procesus, kuriuose dalyvauja vietinės bendruomenės, vietos suinteresuotieji subjektai ir regioninės valdžios institucijos;

1. mano, kad Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2025/1093 viršijami Reglamente (ES) 2023/1115 numatyti įgyvendinimo įgaliojimai;

2. prašo Komisijos atšaukti savo įgyvendinimo reglamentą (ES) 2025/1093;

3. prašo Komisijos peržiūrėti šalių lyginamosios analizės sistemą siekiant užtikrinti, kad ji būtų pagrįsta naujausiais duomenimis, sudarytų sąlygas regionų diferencijavimui ir apimtų skaidrų rizikos rodiklių svertą;

4. primygtinai ragina Komisiją nustatyti aiškias, terminuotas ir skaidrias procedūras, kad būtų pakartotinai nuolat įvertinamas šalių skirstymas pagal rizikos kategorijas, remiantis išmatuojama pažanga ir atnaujintais moksliniais duomenimis;

5. pažymi, kad svarbu įtraukiuose ir dalyvavimu grindžiamuose procesuose bendradarbiauti su šalimis, kurios gamina atitinkamas biržos prekes, ir suinteresuotaisiais subjektais, ir suteikti paramą

miško valdymo reformoms ir atsekamumo sistemoms;

6. ragina imtis papildomų priemonių, pavyzdžiui, partneryščių miškininkystės srityje, techninės pagalbos ir sąžiningų prekybos paskatų, kurios papildytų lyginamosios analizės procesą ir skatintų perėjimą prie darnesnio vystymosi biržos prekes gaminančiuose regionuose;

7. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai bei valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams.